

Тема 3. Характеристика елементів та порядок справляння податку на додану вартість

- 3.1. Платники податку на додану вартість
- 3.2. Об'єкт, база та ставка оподаткування
- 3.3. Податкові пільги
- 3.4. Податковий період. Строки сплати та звітування з ПДВ
- 3.5. Порядок обчислення ПДВ. Податкова накладна

Динаміка доходів Державного бюджету України протягом 2004-2015 роки

Показники	Роки									
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Доходи Державного бюджету, всього в т.ч.: млрд. грн.	132	162	224	218	234	311,8	346	337,6	354,8	531,5
Податкові надходження Державного бюджету, млрд. грн..	94,8	117	168	149	167	261,6	289,6	262,7	280,2	409,4
ПДВ, млрд. грн.	50,4	59,4	92,1	84,6	86,3	130,1	138,8	128,3	139,1	178,5
Частка податкових надходжень у доходах бюджету, %	71,87	72,22	74,96	68,43	71,36	83,50	83,70	77,8	79,0	77,0
Частка ПДВ в доходах Державного бюджету, %	38,21	36,76	41,12	38,88	36,90	41,50	40,12	38,0	39,2	33,5
Частка ПДВ в податкових надходженнях, %	53,16	50,90	54,85	56,82	51,71	49,46	47,93	48,84	49,6	43,6

Платники податку на додану вартість

Особа, яка:

- 1) здійснює або планує здійснювати господарську діяльність та реєструється за своїм добровільним рішенням як платник цього податку.
- 2) підлягає обов'язковій реєстрації як платник цього податку: загальна сума від здійснення операцій з поставки товарів (послуг) протягом останніх 12 календарних місяців сукупно перевищує 1 млн. гривень (без урахування податку на додану вартість);
- 3) імпортує товари (супутні послуги) в обсягах, що підлягають оподаткуванню цим податком, а також
  - - особа, на яку покладається дотримання вимог митних режимів, які передбачають повне або часткове умовне звільнення від оподаткування, у разі порушення таких митних режимів, встановлених митним законодавством;
  - - особа, яка використовує, у тому числі при ввезенні товарів на митну територію України, податкову пільгу не за цільовим призначенням та/або всупереч умовам чи цілям її надання згідно із цим Кодексом, а також будь-які інші особи, що використовують податкову пільгу, яку для них не призначено.
- 4) веде облік результатів діяльності за договором про спільну діяльність без утворення юридичної особи;
- 5) є управитель майна, яка веде окремий податковий облік з податку на додану вартість щодо господарських операцій, пов'язаних з використанням майна, що отримане в управління за договорами управління майном.
- 6) проводить операції з постачання конфіскованого майна, знахідок, скарбів, майна, визнаного безхазяйним, майна, за яким не звернувся власник до кінця строку зберігання та інш.;
- 7) що уповноважена вносити податок з об'єктів оподаткування, що виникають внаслідок поставки послуг підприємствами залізничного транспорту з їх основної діяльності, що перебувають у підпорядкуванні платника податку в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.;
- 8) особа - інвестор (оператор), який веде окремий податковий облік, пов'язаний з виконанням угоди про розподіл продукції.

Об'єктом оподаткування є:

- поставки товарів, місце поставки яких знаходиться на митній території України, у тому числі операції з безоплатної передачі та з передачі права власності на об'єкти застави позичальнику (кредитору), на товари, що передаються на умовах товарного кредиту, а також з передачі об'єкта фінансового лізингу в користування лізингоотримувачу/орендарю;
- постачання послуг, місце постачання яких розташоване на митній території України;
  - ввезення товарів на митну територію України;
  - вивезення товарів за межі митної території України;
- постачання послуг з міжнародних перевезень пасажирів і багажу та вантажів залізничним, автомобільним, морським і річковим та авіаційним транспортом.

Не є об'єктом оподаткування операції з

- випуску (емісії), розміщення у будь-які форми управління та продажу (погашення, викупу) за кошти цінних паперів, що випущені в обіг (емітовані) суб'єктами підприємницької діяльності, НБУ, МФУ, органами місцевого самоврядування відповідно до закону.
- передачі майна у схов (відповідальне зберігання), а також у лізинг (оренду), крім передачі у фінансовий лізинг та його повернення;
- надання послуг із страхування, співстрахування або перестрахування особами, які мають ліцензію на здійснення страхової діяльності;
- надання послуг з інкасації, розрахунково-касового обслуговування, залучення, розміщення та повернення коштів за договорами позики, депозиту, вкладу (у тому числі пенсійного), управління коштами та цінними паперами;
- виплат у грошовій формі заробітної плати (іншим прирівняним до неї виплатам), а також пенсій, стипендій, субсидій, дотацій за рахунок бюджетів або Пенсійного фонду України чи фондів загальнообов'язкового соціального страхування (крім тих, що надаються у майновій формі);
- реорганізації (злиття, приєднання, поділу, виділення та перетворення) юридичних осіб;
- постачання позашкільним навчальним закладом вихованцям, учням і слухачам платних послуг у сфері позашкільної освіти;
- ввезення на митну територію України, вивезення за межі митної території України незалежно від обраного митного режиму товарів, митна вартість яких не перевищує еквівалент 150 євро;
- ввезення на митну територію України фізичними особами у ручній поклажі та/або у супроводжуваному багажі товарів (крім підакцизних товарів та особистих речей), сумарна фактурна вартість яких не перевищує еквівалент 1000 євро, через пункти пропуску через державний кордон України, відкриті для повітряного сполучення;
- ввезення на митну територію України фізичними особами у ручній поклажі та/або у супроводжуваному багажі товарів (крім підакцизних товарів та особистих речей), сумарна фактурна вартість яких не перевищує еквівалент 500 євро та сумарна вага яких не перевищує 50 кг, через інші, ніж відкриті для повітряного сполучення, пункти пропуску через державний кордон України;
- інші, визначені ст. 196.

Податкова база

Для вітчизняних товарів – база оподаткування операції з поставки товарів (послуг) визначається виходячи з їх договірної (контрактної) вартості, визначеної за вільними цінами, але не нижче за звичайні ціни, з урахуванням загальнодержавних податків та зборів (обов'язкових платежів). (крім збору на обов'язкове державне пенсійне страхування, що справляється з вартості послуг стільникового рухомого зв'язку, податку на додану вартість та акцизного податку на спирт етиловий, що використовується виробниками - суб'єктами господарювання для виробництва лікарських засобів, у тому числі компонентів крові і вироблених з них препаратів (крім лікарських засобів у вигляді бальзамів та еліксирів)).

$$\text{ПДВ} = (\text{собівартість} + \text{Прибуток} + \text{АП}) * \text{ставку ПДВ}$$

Договірна вартість (ДВ)

Для товарів, які імпортуються – базою оподаткування є договірна (контрактна) вартість таких товарів, але не нижче митної вартості з урахуванням акцизного податку та ввізного мита, за винятком податку на додану вартість, що включаються в ціну товарів/послуг

Для послуг, які надаються нерезидентами з місцем їх надання на митній території України – базою оподаткування є договірна (контрактна) вартість таких робіт (послуг) з урахуванням податків, зборів (обов'язкових платежів), за винятком податку на додану вартість.

Податкова ставка

20 відсотків бази оподаткування

0 відсотків до бази оподаткування:

- 1) при експорті товарів та супутніх такому експорту послуг;
- 2) операції з:
  - поставки послуг, що складаються із робіт з рухомим майном, попередньо ввезеним на митну територію України для виконання таких робіт;
  - поставки для заправки або постачання морських (океанських), повітряних суден космічних кораблів, а також супутників.
  - поставки товарів (робіт, послуг) підприємствами роздрібною торгівлі, які розташовані на території України у зонах митного контролю (безмитних магазинах).
  - поставка послуг з міжнародного перевезення пасажирів, їхнього багажу та вантажів автомобільним транспортом та іншими видами транспорту.

7% по операціях з:

- постачання на митній території України та ввезення на митну територію України лікарських засобів;
- постачання на митній території України та ввезення на митну територію України лікарських засобів, медичних виробів та/або медичного обладнання, дозволених для застосування у межах клінічних випробувань,

Податкові пільги

поставки продуктів дитячого харчування

постачання послуг із здобуття вищої, середньої, професійно-технічної та дошкільної освіти навчальними закладами, у тому числі навчання аспірантів і докторантів, навчальними закладами, що мають ліцензію на постачання таких послуг, а також послуг з виховання та навчання дітей у будинках культури, дитячих музичних, художніх, спортивних школах і клубах, школах мистецтв та послуг з проживання учнів або студентів у гуртожитках;

постачання: легкових автомобілів для інвалідів уповноваженому органу виконавчої влади з їх оплатою за рахунок коштів державного чи місцевих бюджетів та коштів фондів загальнообов'язкового державного страхування, а також операції з їх безоплатної передачі інвалідам;

постачання послуг із доставки пенсій, страхових виплат та грошової допомоги населенню (незалежно від способу доставки) на всіх етапах доставки до кінцевого споживача;

постачання послуг з охорони здоров'я закладами охорони здоров'я, що мають ліцензію на постачання таких послуг, а також постачання послуг реабілітаційними установами для інвалідів та дітей-інвалідів, що мають ліцензію на постачання таких послуг відповідно до законодавства;

постачання реабілітаційних послуг інвалідам, дітям-інвалідам, а також постачання путівок на санаторно-курортне лікування, оздоровлення та відпочинок на території України фізичних осіб віком до 18 років, інвалідів, дітей-інвалідів;

постачання послуг з:

- а) утримання дітей у дошкільних навчально-виховних закладах, школах-інтернатах;
- б) утримання осіб у будинках-інтернатах для громадян похилого віку та інвалідів, дитячих будинках-інтернатах, пансіонатах для ветеранів війни і праці, геріатричних пансіонатах, реабілітаційних установах, територіальних центрах соціального обслуговування (надання соціальних послуг);
- в) харчування та облаштування на нічліг та надання інших соціальних послуг бездомним громадянам у центрах обліку, закладах соціального захисту для бездомних громадян, а також особам, звільненим з місць позбавлення волі, у центрах соціальної адаптації осіб, звільнених з місць позбавлення волі;

постачання послуг з перевезення пасажирів міським пасажирським транспортом (крім таксі), тарифи на які регулюються в установленому законом порядку.

постачання релігійними організаціями культових послуг та предметів культового призначення за переліком;

постачання послуг з поховання та постачання ритуальних товарів державними та комунальними службами;

поставки послуг з реєстрації актів громадянського стану державними органами, уповноваженими здійснювати таку реєстрацію згідно із законодавством;

- Інші ст. 197

Податковим періодом є:

- календарний місяць
- календарний квартал,

- а) якщо особа реєструється як платник податку з іншого дня, ніж перший день календарного місяця, першим звітним (податковим) періодом є період, який розпочинається від дня такої реєстрації та закінчується останнім днем першого повного календарного місяця;
- б) якщо податкова реєстрація особи анулюється в інший день, ніж останній день календарного місяця, то останнім звітним (податковим) періодом є період, який розпочинається з першого дня такого місяця та закінчується днем такого анулювання.

Строки сплати ПДВ

ПДВ повинен бути сплачений не пізніше 30 числа місяця, що настає за звітним періодом.

Строки звітування

Податкові декларації з ПДВ подаються протягом 20 календарних днів, наступних за останнім календарним днем звітного (податкового) місяця

Порядок обчислення ПДВ

Сума податку, що підлягає сплаті (перерахуванню) до бюджету або бюджетному відшкодуванню, визначається як різниця між сумою податкового зобов'язання звітного податкового періоду та сумою податкового кредиту такого звітного податкового періоду.

$$\text{ПДВ} = \text{ПЗ} - \text{ПК}$$

Податкове зобов'язання – загальна сума податку, одержана (нарахована) платником податку в звітному (податковому) періоді.

Податковий кредит – сума, на яку платник податку має право зменшити податкове зобов'язання звітного періоду.

При позитивному значенні – така сума підлягає сплаті (перерахуванню) до бюджету.

При від'ємному така сума:

- а) враховується у зменшення суми податкового боргу з податку, що виник за попередні звітні (податкові) періоди;
- б) або підлягає бюджетному відшкодуванню за заявою платника у сумі податку, фактично сплаченій отримувачем товарів/послуг у попередніх та звітному податкових періодах постачальникам таких товарів/послуг або до Державного бюджету України,
- в) та/або зараховується до складу податкового кредиту наступного звітного (податкового) періоду.

На отримання бюджетного відшкодування не має права

особа, яка:

- була зареєстрована як платник цього податку менш ніж за 12 календарних місяців до місяця, за наслідками якого подається заява на бюджетне відшкодування;
- мала обсяги оподатковуваних операцій за останні 12 календарних місяців менші, ніж заявлена сума бюджетного відшкодування;

До податкового кредиту відносяться суми податку, сплачені/нараховані у разі здійснення операцій з:

- а) придбання або виготовлення товарів (у тому числі в разі їх ввезення на митну територію України) та послуг;
- б) придбання (будівництво, спорудження, створення) необоротних активів, у тому числі при їх ввезенні на митну територію України (у тому числі у зв'язку з придбанням та/або ввезенням таких активів як внесок до статутного фонду та/або при передачі таких активів на баланс платника податку, уповноваженого вести облік результатів спільної діяльності);
- в) отримання послуг, наданих нерезидентом на митній території України, та в разі отримання послуг, місцем постачання яких є митна територія України;
- г) ввезення необоротних активів на митну територію України за договорами оперативного або фінансового лізингу.

Дата виникнення податкових зобов'язань

- Податкові зобов'язання визначаються по товарах/послугах, необоротних активах:
- придбаних для використання в неоподатковуваних операціях - на дату їх придбання;
  - придбаних для використання в оподатковуваних операціях, які починають використовуватися в неоподатковуваних операціях, - на дату початку їх фактичного використання, визначену в первинних документах, складених відповідно до [Закону України](#) «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні».

Дата виникнення права платника податку на податковий кредит

- дата списання коштів з банківського рахунка платника податку на оплату товарів/послуг;
- дата отримання платником податку товарів/послуг.

Не відносяться до податкового кредиту

суми податку, сплаченого (нарахованого) у зв'язку з придбанням товарів/послуг, не підтверджені зареєстрованими в Єдиному реєстрі податкових накладних податковими накладними чи не підтверджені митними деклараціями, іншими документами, передбаченими [пунктом 201.11](#) статті 201 ПКУ.

Податкові накладні, отримані з Єдиного реєстру податкових накладних, є для отримувача товарів/послуг підставою для нарахування сум податку, що відносяться до податкового кредиту.

У разі якщо платник податку не включив у відповідному звітному періоді до податкового кредиту суму податку на додану вартість на підставі отриманих податкових накладних, зареєстрованих в Єдиному реєстрі податкових накладних, таке право зберігається за ним протягом 365 календарних днів з дати складення податкової накладної.

Платник податку має право зареєструвати податкові накладні та/або розрахунки коригування в Єдиному реєстрі податкових накладних на суму податку (Σ Накл), обчислену за такою формулою:

$$\Sigma\text{Накл} = \Sigma\text{НаклОтр} + \Sigma\text{Митн} + \Sigma\text{ПопРах} + \Sigma\text{Овердрафт} - \Sigma\text{НаклВид} - \Sigma\text{Відшкод} - \Sigma\text{Перевищ},$$

- де:
- Σ НаклОтр загальна сума податку за отриманими платником податковими накладними, зареєстрованими в Єдиному реєстрі податкових накладних, податковими накладними, складеними платником податку відповідно до [пункту 208.2](#) статті 208 цього Кодексу та зареєстрованими в Єдиному реєстрі податкових накладних, та розрахунками коригування до таких податкових накладних, зареєстрованими в Єдиному реєстрі податкових накладних
- Σ Митн - загальна сума податку, сплаченого платником при ввезенні товарів на митну територію України;
- Σ ПопРах - загальна сума поповнення з поточного рахунку платника податку рахунка в системі електронного адміністрування податку, в тому числі рахунків у системі електронного адміністрування податку платника - сільськогосподарського підприємства, що обрало спеціальний режим оподаткування відповідно до [статті 209](#) цього Кодексу, зазначених у підпунктах "а" - "в" пункту 200¹.2 цієї статті
- Σ НаклВид - загальна сума податку за складеними платником податковими накладними, зареєстрованими в Єдиному реєстрі податкових накладних та розрахунками коригування до таких податкових накладних, зареєстрованими в Єдиному реєстрі податкових накладних;
- Σ Овердрафт - сума середньомісячного розміру сум податку, які за останніх 12 звітних (податкових) місяців були задекларовані платником до сплати до бюджету та погашені чи розстрочені або відстрочені, а також задекларовані платником - сільськогосподарським підприємством, що обрав спеціальний режим оподаткування відповідно до статті 209 цього Кодексу.
- Σ Відшкод- загальна сума податку, заявлена платником до бюджетного відшкодування з урахуванням сум коригувань та результатів перевірок, що проводяться відповідно до цього Кодексу;
- Σ Перевищ - загальна сума перевищення податкових зобов'язань, зазначених платником у поданих податкових деклараціях з урахуванням поданих уточнюючих розрахунків до них, над сумою податку, що міститься в складених таким платником податкових накладних та розрахунках коригування до таких податкових накладних, зареєстрованих в Єдиному реєстрі податкових накладних.

У податковій накладній зазначаються в окремих рядках такі обов'язкові реквізити:

- а) порядковий номер податкової накладної;
- б) дата складання податкової накладної;
- в) повна або скорочена назва, зазначена у статутних документах юридичної особи або прізвище, ім'я та по батькові фізичної особи, зареєстрованої як платник податку на додану вартість, - продавця товарів/послуг;
- г) податковий номер платника податку (продавця та покупця). У разі постачання/придбання філією (структурним підрозділом) товарів/послуг, яка фактично є від імені головного підприємства - платника податку стороною договору, у податковій накладній, крім податкового номера платника податку додатково зазначається числовий номер такої філії (структурного підрозділу);
- д) повна або скорочена назва, зазначена у статутних документах юридичної особи або прізвище, ім'я та по батькові фізичної особи, зареєстрованої як платник податку на додану вартість, - покупця (отримувача) товарів/послуг;
- е) опис (номенклатура) товарів/послуг та їх кількість, обсяг;
- є) ціна постачання без урахування податку;
- ж) ставка податку та відповідна сума податку в цифровому значенні;
- з) загальна сума коштів, що підлягають сплаті з урахуванням податку;
- і) код товару згідно з [УКТ ЗЕД](#) і код товару згідно з УКТ ЗЕД, для послуг - код послуги згідно з [Державним класифікатором продукції та послуг](#); платники податків, крім випадків постачання підакцизних товарів та товарів, ввезених на митну територію України, мають право зазначати код товару згідно з УКТ ЗЕД або код послуги згідно з Державним класифікатором продукції та послуг неповністю, але не менше ніж чотири перших цифри відповідного коду.

Підставою для нарахування податкового кредиту, крім податкової накладної, є:

- транспортний квиток, готельний рахунок або рахунок, який виставляється платнику податку за послуги зв'язку, інші послуги, вартість яких визначається за показниками приладів обліку, що містять загальну суму платежу, суму податку та податковий номер продавця, за винятком тих, в яких форма встановлена міжнародними стандартами;
- касові чеки, які містять суму поставлених товарів (послуг), загальну суму нарахованого податку (з визначенням фіскального номера, але без визначення податкового номера постачальника). При цьому з метою такого нарахування загальна сума поставлених товарів (послуг) не може перевищувати 200 гривень за день (без урахування податку на додану вартість);
- бухгалтерська довідка, складена відповідно до пункту 198.5 статті 198 ПКУ;
- податкова накладна, складена платником податку відповідно до пункту 208.2 статті 208 ПКУ та зареєстрована в Єдиному реєстрі податкових накладних.

Приклад 1

Підприємство, що є платником податку на додану вартість виробило товарів, собівартістю 24500 грн., прибуток, що закладається становить 10%.

Розрахуйте: вартість, за якою вартістю підприємство продасть вироблений товар та ПДВ до сплати, якщо у поточному звітному періоді підприємство понесло такі витрати: на закупівлю сировини і матеріалів – 14340 грн., в т.ч. ПДВ; на оренду приміщення – 3560 грн., в т.ч. ПДВ, на заробітну плату та відрахування на неї – 15789 грн.

Розв'язок. Прибуток = $24500 * 10\% = 2450,00$ грн.

ПДВ = (собівартість + Прибуток + АП) *
ставку ПДВ = $(24500 + 2450) * 20\% = 5390,00$ грн. = ПЗ

Ціна продажу = $24500 + 2450 + 5390 = 32340,00$ грн.

ПК = $(14340 + 3560) / 6 = 2983,33$ грн.

ПДВ до сплати = $5390 - 2983,33 = 2406,67$ грн.

Приклад 2

Підприємство «Акація» (є платником ПДВ) поставило у жовтні поточного року будівельні матеріали підприємству «Дуб» (є платником ПДВ) на суму 63360,00 грн. та закордонному партнеру «Росстрой» на суму 56789 грн.

Крім того, підприємство «Акація» понесло такі витрати:

- сплатило за роз'яснення, надане податковою службою – 3000,00 грн.;
- послуги зв'язку – 1200,00 грн.;
- будівельні матеріали - 34560,00 грн.;
- РКО - 55,00 грн.;

Всі контрагенти є платниками ПДВ.

Визначити ПДВ, яке потрібно сплатити до бюджету підприємства «Акація» у жовтні поточного року.

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!!!